

HET ENE
K EEN BEROEMD
IN, HET VOLGENDE
HELD.
S HELEMAAL
ALS WE BINNEN
KONDEN
OUDER WORDEN
PEL KAN ALLES.
HET TONEEL.

IN ALLE DRIE DE STUKKEN
KOMEN WIJ EEN "IK" EN
EEN "JIJ" TEGEN.
EEN JONGEN EN EEN
MEISJE. ZE ZIJN VERLIEFD.
DAN ZIJN ER NOG
"DE ANDEREN"
DIE ZIJN IN HET GEDICHT
EIGENLIJK VERGETEN.
ANDERE MENSEN.

ZIJ SPELEN OOK EEN ROL
DAT IS VAAK HELEMAAL
NIET ZO PLEZIERIG.
ZE EISEN JE HELEMAAL
VOOR ZICHZELF OP,
ZOALS IN "HUMULUS
SPRAKELOOS".
ZE LEIDEN DE AANDACHT
DIE JE OOK VOOR ELKAAR
MOET HEBBEN AF.

DAT ZIE JE IN "DE MEESTER"
IN "DE GELIEFDE VAN HET
SPOOR" IS HET WEL HEEL
DUIDELIJK: JE HEBT OOK
NOG MET ANDERE MENSEN
TE MAKEN.
ER ZIJN MEER MENSEN
OP DE WERELD DAN
"JIJ" EN "IK"

albert van der baan

DE GOUVERNEUR LIJKT
OP EEN DIKKE AAD
MET EEN SPRAAKGE-
BREK. DE BEDIENDEN
ZIJN STANDBEELDEN
HUMULUS LEEFT TUS-
SEN DEZE MOTTE-
BALLEN. MAAR HIJ IS
EEN GEWONE JONGEN
HIJ IS SPRAKELOOS

EN HÉLÈNE IS :

HIJ NADERT. HIJ S
HIJ SCHREIT DIK
TRANEN. DE OM
ZIJN ZEER GE
HIJ LAAT DE KL
KINDEREN TOT ZICH
KOMEN. HIJ HEEFT
VERTROUWEN IN ALLE
MENSEN. HIJ RICHT
DE POLITIE OP.

hij, zij en de anderen

EEN GRAP? JA.
MAAR ALS EEN
MODERNE SPOTPRENT.

GRAP MET EEN
SELE BODEM.
HEEFT TE
EN MET DE
ER, WAAROP WIJ
MET ELKAAR OM-
GAAN. BETEKENET HET
IETS? PRAAT ER
IN DE KLAS MAAR
FENS OVER!

hij, zij en de anderen

"humulus sprakeloos"

van jean anouilh

"de geliefden van het spoor"

van jean tardieu

"de meester"

van eugène ionesco

informatie-brochure

toneelwerkgroep

PROLOOC

eindhoven • willemstraat 72 • tel. 040-61007/61533

regie

decor en kostuums

decorbeschildering

met

peter faber

martyn hagoort

henk katee

hèlen juurlink

marian klaren

jan cornelis nooteboom

bart scheepens

cees wijn

waarom dit programma?

het is moeilijk om voor 13-15 jarigen geschikt repertoire te vinden. tenminste als we meer willen bereiken dan "een middagje uit" ofwel "lekker geen les".

de 13-15 jarigen zijn weinig reflexief ingesteld en kunnen zich moeilijk concentreren. bovendien komen onderling binnen deze groep ontwikkelingsfasen voor die sterk verschillen. een gedeelte is nog kinderlijk ingesteld, terwijl anderen al duidelijk aan hun pubertijd beginnen. dit bemoeilijkt een uniforme benaderingswijze.

wij hebben dit jaar besloten om als intro-programma niet één stuk uit te brengen, maar drie eenakters. afhankelijk van belangstelling en ontwikkeling kan ieder door elk van de eenakters meer of minder geboeid worden.

de eenakters geven een indruk van de verschillende functies die het toneel in de maatschappij kan hebben: van amusement tot sociale kritiek.

toch moeten we heel nadrukkelijk stellen dat het absoluut niet onze bedoeling is een soort "toneelles" op de planken te zetten. het aksent moet ergens anders liggen. dit brengt ons tot het doel van proloog en het doel van de kunstzinnige vorming. kunstzinnige vorming is niet het aanleren van weetjes over kunst of het stimuleren van meer kunstconsumptie. het is een proces, dat door spelmiddelen gericht is op de individualisering en socialisering en bovendien op het laten hanteren van eigen uitdrukkingsvaardigheid. de kunst c.q. het toneel wordt hierbij als middel gebruikt. informatie over het medium toneel heeft slechts zin in zoverre dit nodig is om toneel te kunnen gebruiken bij deze persoonlijkheidsvorming. niet de kunst maar de persoon staat centraal.

natuurlijk kan het toneel dit proces niet alleen bepalen.

het kan alleen golven uitzenden die b.v. door het onderwijs moeten worden opgevangen en versterkt. het doel van deze brochure is om, aan de hand van de stukken, wat suggesties te geven.

om de doorwerking van de aangeboden stof althans enigszins mogelijk te maken is in ieder geval een voorbespreking en een nabespreking van de voorstelling door een van de leerkrachten een minimum vereiste.

de voorbereiding

het is belangrijk dat de leerlingen met een juist verwachtingspatroon naar het programma komen kijken. deze voorbereiding moet in de klas gebeuren. het is natuurlijk onmogelijk om precies vorm en inhoud hiervan aan te geven. iedere klas zal zijn eigen aanpak vragen. iedere docent zal het op zijn eigen manier willen doen. toch willen we graag een paar suggesties geven, die u misschien op verdere ideeën brengen.

heel algemeen gesteld moet de voorbereiding erop gericht zijn de openheid en de interesse voor het programma te stimuleren. zo'n voorbereiding kan b.v. worden opgebouwd in drie fasen:

1. de motivering van het bezoek,
2. de kommunikatie tijdens de voorstelling,
3. informatie over de stukken.

1. DE MOTIVERING.

het blijkt dat veel leerlingen door de school naar het toneel gestuurd worden omdat:

"er van te leren valt", "het bij de algemene ontwikkeling hoort" en "men er over mee moet kunnen praten".

het zijn motiveringen die in feite maar weinig leerlingen aanspreken en bovendien niet helemaal juist zijn. het is niet de functie van toneel weetjes over zichzelf bij te brengen of andere vormen van algemene ontwikkeling te stimuleren waardoor men een hoger sociaal aanzien zou kunnen verwerven. het is reëler naar een voorstelling te gaan:

* als vermaak: toneel is een spel; een spel dat probeert de mensen door zijn eigen werkelijkheid te fascineren; mensen vinden het van nature prettig om te spelen of naar spel te kijken.

* uit nieuwsgierigheid: toneel is een spel met mensen en over mensen. niets boeit ons meer dan het kijken naar andere mensen: hoe zien ze eruit, wat zeggen ze, wat houdt ze bezig?

toneel is kijken naar mensen. het verschil met het kijken naar mensen op straat is dat toneel een spel is. een spel dat bovendien met een

enkel teken naar een ruimere werkelijkheid kan verwijzen.

* om ervaringen op te doen. niemand wil blijven zoals hij is. niemand blijft zoals hij is. in het contact met mensen doen we ervaringen op die ons beïnvloeden en veranderen.

als een toneelvoorstelling slaagt en we krijgen contact met datgene wat er op het toneel gebeurt, maken we een hele reeks van ervaringen door.

2. KOMMUNIKATIE TIJDENS DE VOORSTELLING.

een schouwburg is een speelplaats. iedere toneelbezoeker zou ervan doordrongen moeten zijn dat publiek en acteurs samen een voorstelling spelen. ze zitten samen in dezelfde ruimte en beïnvloeden elkaar.

de acteurs moeten zich instellen op het publiek.

het publiek moet geconcentreerd zijn op het toneelgebeuren.

zo krijgen spelers en publiek contact met elkaar, beïnvloeden elkaar en spelen samen het spel.

een acteur die het zo nauw niet neemt beïnvloedt al zijn collega's. het spel zal eronder lijden.

een persoon uit het publiek die niet bereid is zich te concentreren en zich met andere dingen bezighoudt beïnvloedt zijn omgeving en daardoor het spel. toneel is geen film of t.v.-stuk waarin de acteurs onberoerd blijven voor de reacties van het publiek. het is een levend gebeuren dat iedere voorstelling weer opnieuw ontstaat.

niemand mag zich buiten spel plaatsen. er kan niets opnieuw worden gedaan.

3. INFORMATIE OVER DE STUKKEN.

naast het verstrekken van wat feitelijke gegevens heeft deze informatie vooral tot doel eventuele punten waarop het contact met de stukken, naar het oordeel van de docent, zou kunnen stuk lopen, al in de klas te ondervangen.

welke informatie wel en welke niet verstrekt moeten worden hangt helemaal af van het niveau en de ervaring van de klas. in het algemeen kunnen we ervan uitgaan dat het programmablad, dat speciaal voor dit doel werd samengesteld, voldoende informatie verstrekt. de voorbereiding lijkt ons voldoende als, naast de voorgaande punten, het programma enkele dagen voor de voorstelling wordt uitgedeeld en klassikaal wordt doorgelezen. punten die eventueel toch niet duidelijk mocht-

ten zijn of waarover vragen komen, kunnen dan door u verder worden besproken.

vooral als u de introductie-voorstelling voor het onderwyskader heeft gezien zal dit geen moeilijkheden opleveren. misschien kan anders deze brochure u hierbij van dienst zijn.

deze informatie kunt u ook nog gebruiken bij de nabespreking.

het is natuurlijk wel belangrijk dat u bij de voorbereiding niet zó diep op de stukken ingaat, dat iedere creativiteit en inspanning van de leerlingen al bij voorbaat uitgeblust is.

laat u vooral niet na om het begrip "kunst" van alle kanten te ontheiligen. velen worden nog geplaagd door een soort negentiende-eeuws kunstbegrip. zij zien kunst en kunstenaars als iets zeer bijzonders dat slechts met gepaste eerbied mag worden benaderd.

ook kunst is een gebruiksartikel. het heeft alleen andere kwaliteiten dan een wasmachine.

"humulus sprakeloos"

het is een grappig verhaaltje over een adellijk weesjongetje dat opgroeit temidden van zijn grootmoeder en grootvader, zijn gouverneur en de bedienden. humulus heeft een gebrek: hij is nagenoeg stom. hij kan maar één woordje per dag zeggen. zijn grootmoeder eist dit woordje iedere dag voor zich op. dat gaat niet steeds zonder moeilijkheden. vooral niet als humulus bovendien nog verliefd wordt.

een eenakter waaraan iedereen plezier zal beleven en waarmee niemand moeite zal hebben.

een fantastisch verhaal: een spel met de fantasie. ook de regisseur heeft gespeeld met de figuren, met de situaties. hij heeft geen historische rekonstruktie gemaakt van een oud adellijk milieu, met een realistische uitbeelding van een oude hertogin, een decadente hertog en een keurige gouverneur temidden van slaafse bedienden. de acteurs spelen de meest onwaarschijnlijke figuren, zoals ook stripfiguren onwaarschijnlijk kunnen zijn. door de kracht van de fantasie wordt hun leven mogelijk. als er wordt gespeeld is de macht aan de verbeelding.

"de geliefden van het spoor"

deze eenakter gaat over de liefde van een jongen en een meisje.

het eerste gedeelte van het stuk speelt op het perron van een métrostation. temidden van een grote, anonieme massa worden zij verliefd, krijgen ruzie, en gaan, eigenlijk toch verlangend naar elkaar, uiteen. spijt van hun gedrag proberen zij elkaar weer te bereiken, maar de massa heeft hen zover uiteen gedreven dat dit zo vlug niet meer mogelijk is. de trein staat voor.

in het tweede gedeelte zitten de geliefden in een trein-coupé. zij zijn nog steeds van elkaar gescheiden door de massa: nu beperkt tot hun medereizigers. ze proberen elkaar te bereiken. het meisje door briefjes door te geven. de jongen door de medereizigers, die hij als obstakels ervaart, te passeren. door de drukte is dit uiterst moeilijk.

bovendien laten al deze obstakels hem niet zonder meer voorbij. zij

gaan een gesprek met hem aan en geven intussen hun visie op de ruzie. iedere medereiziger, ieder ander, vormt een obstakel dat de jongen overwinnen moet om zijn geliefde te bereiken.

het stuk heeft ook als thema: de verhouding tussen individualiteit en kollektiviteit. de mens die zich zelf ervaart als een unieke en eigen persoonlijkheid, maar toch onderdeel is van de massa. volgens tardieu kan alleen de macht van de liefde iemand uittillen boven de anonimiteit van de massa.

wij hebben het stuk echter vooral gekozen om de wijze waarop tardieu hieraan vorm heeft gegeven: hoe hij deze heel gewone dingen opnieuw weet te zien. tardieu gaf het stuk als ondertitel: "een balletkomedie zonder dans en zonder muziek". niet alleen de taal maar ook de beweging en het ritme zijn in het stuk belangrijke uitdrukkingsmiddelen. de schrijver gebruikt de taal vaak op een bijzondere manier. hij laat zien dat het gangbare taalgebruik, waarin iedere zin logisch uit de andere voortvloeit, niet de enige mogelijkheid is om de kommunikatie tot stand te brengen. tardieu weet gesprekken, gedachten en emoties over te dragen door gebruik te maken van een taal die vaak zijn alledaagse logische betekenis heeft verloren. zijn woorden zijn vaak meer kleuren of noten, dan letters. de begrijpelijke inhoud wordt minder belangrijk. de taal gaat over in muziek. vandaar dat ritme en beweging zo'n essentiële onderdelen zijn.

vooral het eerste gedeelte van het stuk, de scène op het perron, is opgebouwd uit een aantal min of meer losstaande beelden, die eigenlijk het beste te vergelijken zijn met filmflitsen. de mensen, hun verschillende bezigheden, en de geschiedenis van de geliefden, worden niet uitvoerig weergegeven. het blijft beperkt tot een aantal karakteristieke impressies, waardoor we toch een beeld krijgen van het geheel. de geschiedenis van de geliefden wordt steeds onderbroken door scène's die een beeld geven van hun omgeving. de massa op het perron wordt een beetje doorgelicht: wij zien mensen die afscheid nemen, tegen elkaar opbotsen, met elkaar praten etc. kortom de sfeer van een station. wij ontmoeten allerlei soorten mensen: vreemdelingen die elkaar niet verstaan, gehaaste mensen, pretentieuze mensen, studenten, kinderen en oude vrijsters.

met een paar korte scène's willen wij u graag een beeld geven van de sfeer en de lijn van dit eerste gedeelte.

eerste beeld: twee mannen die afscheid van elkaar nemen:

1e man: wel, tot ziens, beste kerel.
2e man: je bedoelde: tot ziens, beste kerel?
1e man: hoezo, zei ik dat dan niet?
2e man: ja, ja, dat zei je. je zei inderdaad: tot ziens, beste kerel.
1e man: had ik dat dan niet moeten zeggen?
2e man: nee, dat was precies wat je moest zeggen.
1e man: tot ziens!
2e man: tot ziens.

de geliefden komen in beeld.....

hij: ik bemin je
zij: dat verzín je
hij: samen zijn
zij: alle tijd
hij: geef nu toe
zij: misschien dat ik 't doe
hij: hartedief
zij: ik vind je lief.

de scène is afgelopen. het volgende is weer een typisch beeld voor een station:

gehaaste dame: schiet op, guus.....missen.....de aansluiting!.....
vlug!
manke heer: eind lopen.....eind lopen.....pijn.....pijn.....
gehaaste dame: god!.....halen 't nooit!.....wat dan? wat dan?
en weg zijn ze. een nieuw beeld. een gedeelte van een gesprek:
man: ja, ik heb er tamelijk lang eentje gehad.....
vriendin: ach.....en hoe was ie?.....
man: hij was mooi. heel mooi. heel heel mooi..... maar zo
fragiel. en vreselijk moeilijk om te begrijpen.
vriendin: o, m'n beste, als je niet oppast, ben je zo hun slaaf.
ik heb er ook lang een gehad, erg lang. maar op een dag
was ik hem aan het afstoffen, ik stofte hem af en.....

mensen die met elkaar praten. we weten niet waar het over gaat. we kennen de verhouding tussen deze twee mensen niet, weten niet wat er voorheen gebeurt is. toch weten ze ons te boeien.

korte flitsen taal kunnen een grote konkrete en emotionele werkelijk-

heid suggereren. vooral in de scène's tussen de geliefden wordt dit duidelijk.

hij: ik ben met jou
zij: ik ben niet zonder jou
hij: wij zijn

zij: ik wou dat ik jou was
hij: jij bent mij
zij: voor jou, om jou
hij: door jou, aan jou, in jou
zij: de een voor de ander zijn
hij: één wezen.

weer is de scène afgelopen. er komen twee heren in beeld. ondertussen hebben de geliefden hun eerste ruzie.

zij: weet je nog hoe je was?
hij: maar zo ben ik nog
zij: nee, jij bent jij niet meer
hij: ik ben wel mij!
zij: niettes

de ruzie wordt nog even onderbroken door twee vreemdelingen die in een niet bestaande taal met elkaar proberen te praten, maar gaat dan nog heviger en emotioneler verder. de woorden worden steeds minder belangrijk. de sfeer, de emotie, gaat overheersen.

hij: en jij, en jij, en jij, en jij!
zij: niet ik, maar jij, niet ik, maar jij!
hij: neem me niet kwalijk, maar je kunt het me.
zij: wat kan ik je?
hij: ja, ik je
zij: ik jou nooit!
hij: ja, jij mij
zij: jij, die

de dialoog wordt steeds abstrakter. tenslotte uiten ze hun emoties alleen nog maar door het zeggen van namen, namen waarmee ze tegelijkertijd de identiteit van de persoon proberen te vangen.

hij: francesca
zij: nee
hij: deborah
zij: nee

hij: juliette, charlotte
zij: nee, nee!!
hij: irene! beatrix! margriet!
zij: nee, nee, nee!!!

ze gaan uit elkaar. de massa scheidt hen verder.

het tweede gedeelte van het stuk, in de treincoupé, is in zijn opbouw heel duidelijk. de jongen en het meisje worden in de drukke coupé door een opeengehoopte massa medereizigers van elkaar gescheiden. de jongen probeert het meisje te bereiken door zich door de massa heen te wringen. hij projekteert zijn emoties in de menigte in de coupé, die hem nu irriteert en bedreigt.

hij: neem me niet kwalijk. pardon, meneer!..... meneer,
alstublieft!.....
menigte: alfred, simon, berend!
robert, martin, benno
etc.
hij: meneer, ik...mag ik even...passeren
menigte: albert, johan, rinus!
hendrik, karel, harry!
etc.

hij zal de massa moeten doorbreken. één voor één zal hij "de obstakels" moeten nemen. ieder "obstakel" zal zijn eigen aanpak vragen. zodra de jongen hen aanspreekt komen ze los uit de anonimiteit en reageren op een persoonlijke wijze. een paar voorbeelden:

het tweede obstakel of de beledigde dame.

"denkt u dat ik het niet zag, uw schandelijke manier van doen. ik had het liever niet gezien! je moet het zien om het te geloven! een arm wicht dat u niets heeft misdaan. haar zo in de steek te laten! (....) endan heeft meneer nog het lef om zijn slachtoffer tot hier te achtervolgen! tot hier! in onze coupé. een coupé die hem niets heeft gedaan en waar hij niets te maken heeft en die van óns is. want wij zijn belastingbetalers! heel wat anders dan deze nietsnut! een stukje werktuig, dat bent u.....

het derde obstakel of de begrijpende loodgieter

hij: u kent me toch?
loodgieter: ik ken u.
hij: woont u bij mij in de buurt?
loodgieter: wat dacht u, ik heb uw keukenraam nog gerepareerd!

hij: ah, dat was u dus!
 loodgieter: klanten, allemaal hetzelfde. ze zien je gezicht niet eens als je voor ze werkt!
 hij: neemt u mij niet kwalijk!
 loodgieter: maar denkt u maar niet dat wij niet naar u kijken! ik weet bijvoorbeeld dat uw vrouwtje lang geen gemakkelijke is! (....)
 hij: als u dan toch zoveel over haar weet, zegt u me dan eens wat daarstraks met haar aan de hand was?
 loodgieter: misschien kwam het doordat u met woorden tegen haar sprak...
 hij: hoe bedoelt u? en zij dan?
 loodgieter: zij? zij antwoordde u met woorden die geen woorden zijn.
 hij: woorden zijn woorden.
 loodgieter: je hebt woorden en woorden: de hare en de uwe. die zijn niet hetzelfde!

het zesde, en laatste, obstakel, of de man die met de menigte dreigt te versmelten.

hij: voelt u zich niet goed?
 man: raak me niet aan!.... kom niet in m'n buurt!.... ik wordt bedreigd! ik brand!
 hij: wat is er dan?
 man: het ergste!....
 hij: wil ik vragen of hier een dokter is?
 man: nee, ik ben niet ziek.... iets veel ergers. er is iets leegs.... iets afwezigs.... ik verdwijn. ik versmelt met de lucht, met de aarde, met de anderen vooral! met de anderen!

als men tardieu's visie kent dat alleen de liefde in staat is mensen uit te tillen boven de anonimiteit van de massa, is het wel duidelijk wat er met het obstakel aan de hand is.

de jongen heeft het meisje bereikt. ook zij heeft zich bijna een gevoel met de menigte. er was niemand die belangstelling had voor haar eigen persoonlijkheid. pas als het tot haar doordringt dat haar geliefde bij haar is, en haar nog steeds bemint, wordt zij met een schok "wakker".

wij hopen dat deze doorlichting u een indruk heeft gegeven van dit stuk. nog een opmerking lijkt ons belangrijk. het gaat er niet om om alles te begrijpen. als we weten waar het stuk over gaat is dat meer dan

voldoende. wat ieder onderdeel betekent is niet belangrijk en bovendien niet steeds te verwoorden. de prikkels die wij via onze zintuigen ontvangen zijn niet steeds ondergeschikt te maken aan de rede. dat wil niet zeggen dat wij ze niet hebben ondergaan.

"de meester"

een verslaggever, een jongen en een meisje (de fans) kijken in angstige spanning uit naar het moment dat zij "de meester" (le maître) in levende lijve zullen zien. in ekstatische bewoordingen, afwisselend vol hoop en wanhoop, verslaat de reporter de komst van de meester. de fans rekken hun halzen om ook maar iets te kunnen zien.

leve de meester! hij komt, hij nadert!
hij springt. hij is over de rivier. ze drukken hem de hand... le...
eeve de meester.
hij drinkt zijn thee. hij heeft zijn pap op. de menigte applaudiseert.
o jee! hij gaat weg! hem achterna....
hij deelt handtekeningen uit, bravo! bravo! hij groet de mensen.
hij spuugt heel ver. leve de meester!
hij nadert. hij schrijdt. hij schreit dikke tranen.
de omstanders zijn zeer geroerd. hij laat de kleine kinderen tot zich komen. hij heeft vertrouwen in alle mensen. hij richt de politie op.
lee...eeve de mee...eester!!!
zij zijn bezeten van "de meester". ze gaan helemaal in hem op. laten hun gedrag door hem bepalen. als schapen blaten ze om hun leider.
zij volgen "de meester". waar hij gaat gaan zij ook.

zodra de verslaggever en de fans van het toneel verdwijnen "hem achterna" wordt de scène afgewisseld door een jongen en een meisje, de minnaar en de minnares:

minnaar: pardon, mevrouw of mejuffrouw?
minnares: ik heb niet de eer u te kennen, meneer.
minnaar: ik ken u ook niet.
minnares: we kennen elkaar dus niet.
minnaar: juist. we hebben dus iets gemeen. er bestaat tussen ons iets gemeenschappelijks, een basis waarop wij het bouwsel van onze toekomst kunnen opbouwen.
minnares: wat kan mij dat schelen, meneer.
(ze wil weggaan)
minnaar: lieveling, o, ik aanbid je.
minnares: lieveling, ik jou ook.
minnaar: lieveling, ik neem je mee. dan zullen we trouwen.

ze gaan af. even ongemotiveerd als de fans "de meester" aanbidden, "aanbidden" zij elkaar. een paar scène's later draven ze weer op. ook zij hollen achter elkaar aan als stomme schapen.

de reporter, de fans en de geliefden ontmoeten elkaar tenslotte allemaal midden op het toneel, juist als "de meester" in zicht komt.

en daar is de meester!!!!

maar, o jee, de meester heeft geen hoofd.

het excuus is weer gauw gevonden. de meester hoeft er met zijn hoofd niet bij te zijn. hij is immers een bolleboos.

het zal voor veel leerlingen de eerste keer zijn dat zij in aanraking komen met eigentijs toneel. nu hebben jongeren over het algemeen minder moeite met eigentijdse kunstvormen dan zij die met het meer traditionele toneel zijn opgevoed. bovendien hebben wij met de keuze van de eenakter natuurlijk rekening gehouden met de leeftijd en het ontwikkelingsniveau van het publiek waar het programma voor bestemd is. veel moeilijkheden zullen zich dan ook niet voordoen. toch zal deze vorm van toneel iets anders zijn dan gewoonlijk. het kan daarom toch nuttig zijn enkele punten te noemen die specifiek zijn voor verschillende vormen van eigentijs toneel:

1. het belangrijkste lijkt ons dat de toeschouwers wetend dat het meeste toneel van deze tijd geen verhaaltje meer verteld, zoals in "humulus sprakeloos".

"de meester" laat, zonder verder commentaar, alleen maar een menselijke situatie zien: bijvoorbeeld de stupide verering die mensen kunnen hebben voor personen, dingen en machten.

in feite is deze vorm van toneel waarheidsgetrouwer dan het verhalende toneel. als we de mensen op straat gadeslaan, zien we ook geen gespeeld verhaaltje. we kijken en zien iets gebeuren waarvoor ons b.v. het gebrek aan liefde of het onvermogen om elkaar te begrijpen duidelijk wordt.

2. de vorm van eigentijdse stukken is anders dan we vaak gewend zijn. er wordt niet meer geprobeerd mensen of situaties in de uiterlijke vorm zo goed mogelijk te imiteren.

op het toneel staan tekens die op zich zelf een eigen toneelwerkelijkheid vormen en bovendien bijzonder scherp verwijzen naar onze alledaagse werkelijkheid. ook de situaties in "de meester" zijn tekens. de meester komt tenslotte zelf op zonder hoofd.

levende mensen zonder hoofd bestaan niet, maar ieder kan aan dit teken wel een interpretatie geven.

(omwille van de klimax en de verrassing willen wij u dringend vragen dit einde in de klas niet te vertellen.)

3. deze "onlogische vervormingen", die de realiteit zoveel scherper weergeven, wekken soms de lachlust op.

wij lachen altijd om dingen die volgens onze logische begrippen niet mogelijk zijn. zo ook bij deze vormen van modern toneel: er is veel te lachen. alleen moeten we wel iets verder kijken dan het grapje. niet zozeer met onze ogen, maar met ons gevoel en ons verstand. dan wordt het grapje bittere ernst. het is komisch en tragisch tegelijkertijd. als we in "de meester" de situaties doorprikken en denken aan de vele katastrofes die al veroorzaakt zijn door het willoze en ongemotiveerde vertrouwen en grenzeloze bewondering die mensen kunnen hebben voor alles wat maar "hooggeplaatst" is, wordt ook hier de grap bittere werkelijkheid.

4. het moderne toneel geeft geen oorzaken aan. het biedt ook geen oplossingen. het is aan de toeschouwer om de zaak zelf door te denken en oplossingen te zoeken die bij zijn persoon passen. niemand, ook de schrijver niet, kan bepalen hoe ik vanuit mijn eigen persoon, en vanuit mijn eigen situatie, denk te leven.

het lijkt ons ideaal om na afloop van de voorstelling in een klasgesprek verder in te gaan op ionesco visie en uit te zoeken naar mogelijke oplossingen.

de nabespreking

om de doorwerking van de aangeboden stof mogelijk te maken is een klasgesprek na afloop van de voorstelling erg belangrijk.

in welke richting dit gesprek zich ontwikkelt hangt natuurlijk van de klas af. wel kunnen wij in het algemeen zeggen dat:
het weinig zin heeft om lang te blijven stilstaan bij punten als:
spelprestaties, wie speelde het beste? hoe vond je de kostuums en dekors? en meer van deze technische zaken.

het is belangrijker om eigen belevenissen te bespreken. wat is er met mij als individuele toeschouwer tijdens de voorstelling gebeurd?
wat betekende verschillende situaties voor mij? ben ik het er mee eens geweest? weet ik eventuele alternatieven?

albert van der baan.

Druk: Grosfeld-Offaet, Berlicum.

PROLOOG

REGIE:
PETER FABER
DEKOR. & KOSTUUMS:
MARTIJN HAGOORT

DEKOR.BESCHILDERING:
HENK KATEE
UITVOERING DEKOR:
ARTI-DEKORA
UITTOERING KOSTUUMS:
ATELIER NY.MAGAZIN
DE BIJENKORF

TECHNIESE LEIDING:
ANDRÉ VAN WIJK
SOUFFLEUSE:
INE KETELAAR

ik ben ik
jij bent jij
samen zijn we wij
laten we spelen
wij met z'm twee
dat is jij en ik

WAT EEN STOM TOEVAL!
DIT GEDICHT HEEFT VORIG
JAAR EEN ZESDE KLAS
GEMAAKT. NU SPELEN
WE DRIE EENAKTERS
WAARBIJ DIT GEDICHT
HELEMAAL PAST.
LATEN WE SPELEN.....
WIJ ALLEBEI.....
OOK TONEEL IS EEN SPEL

BIJNA HETZEELFDE ALS EEN
SPEL OP SCHOOL OF OP
STRAAT.
OF ALS HET SPEL DAT WE
IN GEDACHTEN SPELEN.
WE FANTASEREN OVER
VAN ALLES.
OVER DINGEN DIE GEBEURD
ZIJN OF MISSCHIEN NOG
GEBEUREN GAAN.

FANTAS
OGEN B
STAATS
EEN FIL
EN HET
NIET GE
TWE E
IN JA
MEEN S
OOK'OR

1

MINIATIES
STREEK
TOFF

JEROEN BONGHEM
VERTALING
HERMES SCHMELZER

DE FIGUREN?
DE MEESTE ZIJN AN-
TIEKE MEUBELS.
DE HERTOGIN IS EEN
KRAKEND. IJSKOUD EN
LIEF MIRAKEL,
DE HERTOG KNIKT DUN
JA EN AMEN OP AL-
LES BEHALVE ALS DE
HERTOGIN WEG IS

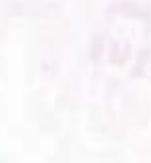
2

3

4

3

DE MEESTER

eugene ionescu
vertaling:
dr. mees albers

LEVE DE MEESTER!
HIJ KOMT, HIJ NADERT!
HIJ SPRINGT HIJ IS
OVER DE RIVIER. ZE
DRUKKEN HEM DE
HAND. LEVE DE
MEESTER. HIJ DRINKT
ZIJN THEE. HIJ HEEFT
ZIJN PAP OP. DE
MENIGTE APPLAUDSEERT

O JEE!
HIJ GAAT WEG.
HEM ACHTERNA
HIJ DEELT HANDTE-
KENINGEN UIT. BRAVO!
BRAVO! HIJ
GROET DE MENSEN.
HIJ SPIJGT HEEL
VER. LEVE
DE MEESTER!!